

Bevarandeplan för Natura 2000-området Tosteberga-Ångholmarna SE0420127 i Bromölla kommun och Kristianstads kommun, Skåne

Tosteberga-Ångholmarna, Foto: Ingegerd Erlandsson

Grunduppgifter om Tosteberga-Ångholmarna

Län: Skåne
Kommun: Bromölla och Kristianstad
Läge: 18 km O om Kristianstad, 8 km S om Bromölla.
Markägare : Staten och enskilda
Areal: 707,9 ha
Skyddsform: Delvis naturreservat
Bakgrund: SPA beslutat av Regeringen 1996-03.
Bevarandeplan fastställd och kungjord av Länsstyrelsen Skåne
2017-12-21 respektive 2017-12-22.
Reviderad: 2017-11

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar. och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser och fågelarter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/n2000

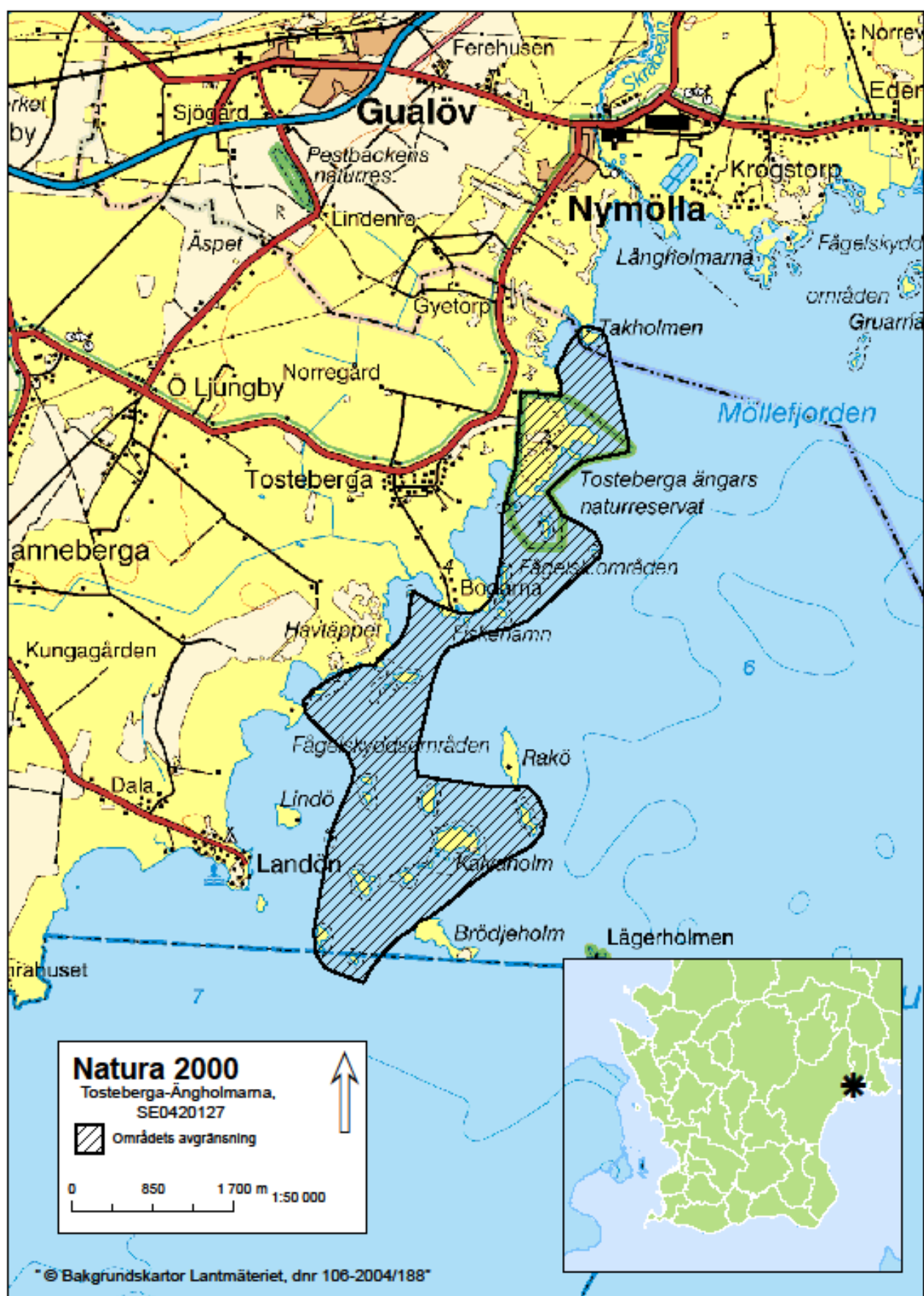
eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE FÅGELARTER ENLIGT NATURA 2000.....	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden.....	7
Gemensamma bevarandemål.....	8
GEMENSAMMA HOT MOT NATURA 2000-ARTERNA.....	9
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	10
Skydd och reglering.....	11
Prioriterade bevarandeåtgärder.....	12
Restaureringsåtgärder.....	12
Löpande skötsel.....	12
Uppföljning.....	13
Arter enligt fågeldirektivet.....	13
REFERENSER.....	25

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Tosteberga-Ängholmarna är upprättat enligt Fågeldirektivet SPA, och omfattar en majoritet av de kustnära öar och holmar som finns i skärgården utanför Tosteberga i nordöstra Skåne. Området sträcker sig från Takholmen i norr till Klinten utanför Landön i söder. En del fastlandsområden finns i området, av vilket det mesta ingår i naturreservatet Tosteberga ängar. Hela Tosteberga-Ängholmarna ingår i det mycket större Natura 2000-området Tostebergakusten som är upprättat enligt Art- och habitatdirektivet SCI. För information om vilka naturtyper som finns i området, se den separata bevarandeplanen för Tostebergakusten (SE0420275). Hela området ingår också i det internationella fågelområdet Nordöstra Skånes skärgårdskust (International Bird Areas IBA). Alla öar utom några enstaka mindre öar i naturreservatet har tillträdesförbud under de viktigaste häckningsmånaderna.

På områdets öar och holmar har hävden i många fall upphört, och olika stadier av igenväxning har uppstått. Exempel på öar som fortfarande hävdas är Kalvaholm, som betas av utegångsfår. Många års gödsling av bl.a. trutar har gjort att det bildats ett ca. 10 cm tjockt lager matjord på många öar. Gräset är högt och tätt och varvat med olika högrörter och nässlor. Buskar av hagtorn och andra igenväxningsarter har börjat vandra in. På de flesta öarna finns bara enstaka, mindre buskage, men på ett par av de större täcker snåren större arealer. Träd är ovanliga.

Stränderna är steniga på alla öarna och mellan öarna är vattnet rikt på grund och uppstickande stenar och småskär. Vattenståndet varierar varpå tillgång till stränderna och vadvningsmöjligheter mellan öarna kan skilja sig från år till år. Havsbotten domineras av sand och småsten med områden av block och enstaka hållar. Sjögräs och blåstång växer rikligt på botten.

På fastlandet hålls hävden uppe och strandängarna är välbetade, även om de också håller på att långsamt växa igen. Busk och trädskiktet i naturreservatet Tosteberga ängar domineras av hagtorn, nypon och slån, med större inslag av hassel och ek. Mellan busk- och trädpartierna är marken i regel välhävdad, och en stor del av träden och buskarna är hävdpåverkade. Stranden i naturreservatet är förhållandevis långgrund, flikig och stenig.

Tosteberga-Ängholmarna är framförallt en viktig häckningslokal för många fåglar som kräver öppna och välhävdade kustmiljöer med tillgång till långgrundna fiskelokaler. Den lilla skärgården i området hyser en förvånande rik häckfågelfauna, både till art som individantal. I vissa delar dominerar tusentals par trutar (främst gråtrut), och här häckar även Natura 2000-arterna vitkindad gås och alla landets *Sterna*-tärnor. På land häckar arter som trädlärka och strandängsarter som strandskata, rödbena, större strandpipare och Natura 2000-arterna skärfläcka och sydlig kärnsnäppa. Under sträcket rastar ett stort antal arter i området, vadare i de grunda vikarna, småfåglar i buskagen, och änder, t.ex. salskrake till havs. På höstarna passerar ett koncentrerat rovfågel- och tättingsträck genom området, och under vintrarna syns många havsörnar övervintra här. Under vinterhalvåret utnyttjas kustområdet utanför Tosteberga av betydande viggflockar om flera tusen individer som söker föda i de grunda områdena. Området är också viktigt för övervintrande salskrakar.

Ingående fågelarter enligt Natura 2000

Tabell 1. De fågelarter som ligger till grund för SPA-området Tosteberga-Ångholmarna. Arternas förekomstform anges liksom deras bevarandestatus. Bevarandestatus indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) eller icke fullgod. Bevarandestatusen anses "gynnsam" när: 1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, 2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och 3. det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Förekomstform	Bevarandestatus	
				Fullgod	Icke fullgod
A193	Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Häckar, 10-25 par	X	
A075	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rastar och övervintrar, 30 ex.	X	
A191	Kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	Häckar ej, men kan förekomma sporadiskt, Δ*		X
A068	Salskrake	<i>Mergus albellus</i>	Rastar, 200 ex.	X	
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisea</i>	Häckar, 5-10 par	X	
A190	Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	Häckar sporadiskt, 2-3 par		X
A132	Skärfläcka	<i>Recurvirostra aviosetta</i>	Häckar, 20-30 par	X	
A195	Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	Häckar, 5-10 par		X
A446	Sydlig kärrsnäppa	<i>Calidris alpina schinzii</i>	Häckar sporadiskt, 1 par Δ		X
A246	Trädlärika	<i>Lullula arborea</i>	Häckar troligen, enstaka par*		X
A338	Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Rastar och häckar troligen, enstaka*		X
A045	Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	Häckar, 350 par	X	
Övriga arter som utgjort grund för Natura 2000-utpekandet					
A391	Mellanskarv	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	Rastar och övervintrar. Häckar, 700 par.	X	
*Tillräckligt kunskapsunderlag för att kunna göra en mängdbedömning finns ej.					
Δ Kunskapsbrist finns om arten/naturtypen					
◆ Ny art/naturtyp som inte är beslutad av Regeringen					

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Tosteberga-Ängholmarna är att bevara livsmiljön för de ovan beskrivna fågelarterna. Livsmiljöerna präglas av grunda vikar, rev, kustnära betesmarker och stränder. Varje art ska bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Gynnsam bevarandestatus innebär att artens population ska vara säkrad på lång sikt och att deras naturliga utbredningsområde inte minskar. Arternas behov ska tillgodoses i området vad gäller födotillgång och skydd. Vissa arter ska häcka i området.

Motivering:

Området har en väldigt rik fågelfauna främst bestående av häckande havsfåglar som trutar och tärnor, men också fåglar så som änder och gäss. Den akut hotade fågelarten sydlig kärrsnäppa har en av sina få skånska häckningsplatser i området, vilket gör att bevarandet av områdets naturvärden är av stor betydelse för möjligheterna att förbättra artens framtida populationsutveckling i länet. Många av strandängarna är välskötta och opåverkade av konstgödsel. Floran är dessutom rik och varierad i området med många ovanliga arter som här har sina enda förekomster i regionen. Den marina miljön är rik.

Gemensamma bevarandemål

Målet är att de ingående arterna i fågeldirektivet ska finnas kvar i livskraftiga populationer och deras utbredningsområde ska inte minska. Området ska även fortsättningsvis få vara en viktig lokal för havs- och kustlevande fåglar.

Arternas livsmiljöer i ett variationsrikt landskap med långgrunda vikar med rika fiskemiljöer och en abundans av växter, insekter och bottendjur, hävdade strandängar och ostörda öar och skär ska bibehållas eller utöka sin areal så att fåglarnas behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses. Detta innebär bland annat att bete eller liknande hävd ska fortsätta förekomma på både fastlandet och öarna, och att de naturliga och återkommande störningar som påverkar havsmiljöerna och kusterna, t.ex. översvämningar och erosion, ska få fortsätta förekomma regelbundet. Förekomsten av blommande växter ska bibehållas eller utökas för att gynna ett rikt insektsliv, och därmed fågelliv, i området. Högre uppslag av buskar och träd ska inte tillåtas på öarna eller strandängarna.

Diversiteten av djur och växter, i de för områdets fågelarter betydelsefulla livsmiljöerna, ska bevaras och utvecklas.

Vattenkvaliteten och den kemiska statusen i området ska vara god enligt vattendirektivet. Störningar från friluftslivet ska vara begränsade. Störningar från friluftslivet har på många platser i området redan begränsats, men finns behov och möjlighet att genomföra ytterligare åtgärder för att skydda fåglarna och deras häckningsmiljöer från störning ska detta ske. Vidare exploatering av området ska inte ske, vilket är särskilt relevant i detta område pga. att dess natursköna omgivningar och marina läge gör exploateringsönskan i området relativt högt. Påverkan från rovdjur/boröväre ska inte vara sådan att den långsiktigt hotar förekommande fågelarters bevarandestatus.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Gemensamma hot mot Natura 2000-arterna

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Hoten som anges här påverkar alla eller de flesta av områdets arter. För vissa arter finns även mer specifika hot, och de redovisas under rubriken ”Arter enligt fågeldirektivet”.

De största riskerna för områdets Natura 2000-fågelarter är:

- Avverkning av värdefulla träd inom området som inte är av igenväxningskaraktär. Värdefulla träd kan vara träd som fungerar som häckningsplats eller skydd för småfåglar, eller döda eller döende träd.
- Bekämpningsmedel och miljögifter har en viss negativ effekt på framförallt rovfåglar. Ett exempel på ett ämne som kan ha negativ effekt är bromerade flamskyddsmedel.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka fåglarnas häckningsmöjligheter och födosöksmiljöer i området negativt.
- Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc. Etablering av vindkraftverk eller kraftledningar utanför häckningsområdena i eller i anslutning till området utgör ett hot för flertalet fåglar som riskerar att förolyckas vid kollisioner.
- Mänsklig störning på grund av det rörliga friluftslivet (många fotgängare, fiske- och båtfarande) påverkar flertalet fåglar, t.ex. de många häckande tärnorna i området, negativt. I området, särskilt i de delarna närmast Landön, förekommer åkning av vattenskoter, och detta kan utgöra en störning för områdets fåglar (och i vissa fall ett direkt hot).
- Jakt på populationer som är vikande, eller jakt i eller i närheten av vilo- och födosöksområden som utförs i sådan omfattning att den har skadlig påverkan på fåglars möjlighet att nyttja ett område. Boplundring och illegal förföljelse av arter kan också förekomma. Havsörn är en sådan art som kan vara särskilt utsatt för förföljelse.
- Fiske som genom ett för stort uttag påverkar mängden av, eller kvaliteten på, föda negativt. Fåglar kan också fastna och drunkna som bifångst i olika former av fiskeredskap, främst i fisket med bottensatta garn där risken att fastna bl.a. ökar med ökad maskstorlek.
- Habitatförstörelse av ilandflutet skräp, att fåglar skadas genom att äta makro- eller mikroskräp istället för naturlig föda och därmed hindras i tillväxten eller skadas genom påverkan på krävan eller andra organ vilket kan leda till att djuret dör är aktuella hot i området. Även de betesdjur som finns i området tar skada av skräpet, vilket gör det svårare att hitta djurägare som är villiga att låta sina djur beta i området och försämrar områdets bitvis redan dåliga hävd ytterligare. Områdets öar är i dagsläget hårt drabbade av ilandflutet skräp.
- Förekomsten av kråkfåglar, trutar, mink eller andra liknande mindre däggdjur som plundrar bon hos markhäckande fåglar, t.ex. tärnor. I det aktuella området är den ökande populationen av mink ett växande problem.

- Försämrad eller upphörd hävd av områdets hävdade marker som gör att många fåglar får minskad tillgång på lämpliga födosöks- och häckningsmiljöer, t.ex. missgynnas strandängsfåglar av att strandängar växer igen med buskage. Kravet på stora sammanhängande områden gör att många fåglar missgynnas av igenväxning som är en följd av avtagande eller upphörande bete eller slätter. Särskilt på områdets öar finns svårigheter att upprätthålla hävden, bland annat pga. svårigheterna att hålla djur på öarna. Även för hårt betetryck är ett hot mot områdets fåglar.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, rensning, muddring eller breddning av diken/vattendrag. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Ökad tillgång på bladvass kan försämma möjligheter att få bra boplatser och födosökmöjligheter för strandlevande arter.
- Försämrade förutsättningar för undervattensvegetation, fiskar och evertebrater på grund av vattenkvalitetspåverkan (humus, grumlighet, eutrofierande ämnen mm) och förändrade vegetationsförhållanden mm.
- Tidig slätter eller betespåsläpp kan påverka arter med sen häckning negativt. Vid lågt vattenstånd kan betande kor ta sig ut till de kustnära öarna och där trampa sönder ägg för bla. markhäckande tärnor.
- På öppna ytor finns risk att hävden från stora mängder gäss blir för hård, vilket skadar markvegetationen och ger sämre förutsättningar för häckande och födosökande vadarfåglar.
- Oljeutsläpp från fartygstrafiken, t.ex. vid utsläpp eller olyckor, både direkt eller indirekt.

Se även artspecifika hot som beskrivs under respektive art.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av fågeldirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning. Vid eventuell miljöersättning är det viktigt att kontrollera att kraven för miljöersättningen inte motsäger åtgärderna listade i denna plan. Sker detta ska en handläggare av miljöersättningen kontaktas.

I enlighet med miljöbalkens bestämmelser ersätts inte fiske på allmänt vatten om tillstånd inte kan ges. Fiskerilagstiftningen innehåller inte några bestämmelser om ersättningar för inskränkningar i fiske vare sig på allmänt eller enskilt vatten.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Det är också kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne som avgör om en åtgärd bedöms påverka eller inte påverka en fornlämning. Exempel är åtgärder så som slyupdragning eller markberedning.

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Se även artspecifika bevarandeåtgärder som beskrivs under respektive art.

Skydd och reglering

Endast en relativt liten del i norra änden av området är naturreservat (Tosteberga ängar), men de flesta öar som ingår i Natura 2000-området har tillträdesförbud under perioden 1 mars – 30 juni för att skydda fågellivet. Hela Tosteberga-Ängholmarna ingår i det mycket större Natura 2000-området Tostebergakusten som är upprättat enligt Art- och habitatdirektivet SCI. Hela området ingår också i det internationella fågelområdet Nordöstra Skånes skärgårdskust (International Bird Areas IBA). Hela området är av riksintresse för naturvården (Tostebergakusten) och som kustzon. Många av de hävdade ytorna i naturreservatet och på de mindre övriga ytorna av fastland utanför naturreservatet får miljöersättning, medan andra ytor förvaltas av Länsstyrelsen Skåne. Öar som får miljöersättning är Kalvholm, Hylleholm, Rustningsskäret och Åldermansskäret. Resterande öar som ingår i Natura 2000-området får i dagsläget inte miljöersättning. Skötseln på dessa öar är alltså i dagsläget inte reglerad.

Det finns också behov av att ytterligare reglera fisket i området för att bättre ta tillvara områdets bevarandevärden och dessa regleringar kommer sannolikt att göras inom fiskerilagstiftningen. Enligt fiskerilagstiftningen är det i dagsläget förbjudet med nätfiske i vattenområden grundare än 3 m enligt gällande sjökort under perioden 15/9 – 30/4.

Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt Områdesskydd) så att området kan utredas vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De prioriterade bevarandeåtgärderna i området är sådana åtgärder som bidrar till att hålla de hävdade ytorna öppna och förhindrar igenväxning och för hög vegetation. Framst bör detta ske med beteshävd, men om detta inte är möjligt kan slåtter i kombination med bortförel av den slåtrade vegetationen ske istället. Även röjning bör prioriteras där det behövs för att motverka igenväxningsvegetation eller för att möjliggöra beteshävd eller slåtterhävd på en plats.

Reglera fiske genom tillämplig fiskerilagstiftning för att minska risken för betydande påverkan på naturvärdena genom bifångster av sjöfågel bör också betraktas som en prioriterad åtgärd i området.

Restaureringsåtgärder

- I de fall där hävd avbrutits eller minskat bör en tillräcklig hävd för att hålla vegetationen kort nog för markhäckande och födosökande fåglar återupptas.
- Röjning på fastlandet där buskar och träd börjat vandra in i öppna marker. De öar som kan betas ska också röjas där detta behövs. Röjningen får inte störa fågel- eller djurlivet och bör inte utföras under häckningssäsongen. I naturreservatet Tosteberga ängar ska inte buskagen tas bort helt, utan bara minskas i utbredning. För fågellivets skull (inklusive törnskata) är det bra om enstaka enbuskar och lövbärande taggbuskar får finnas kvar. Området ska ha en mosaikstruktur med växlande öppna/vindskyddade och solbelysta/skuggade miljöer.
- Uppförandet av informationsskyltar om tillträdesförbud om sådana inte redan finns vid gränserna för de fågelskyddsområden som ligger nära eller har kontakt med land.
- Lokalisering och uppsamling av förlorade fiskeredskap.
- Insatser för att få ner markens näringsinnehåll på områdets öar för att bekämpa den näringsgynnade och högväxta floran och återigen göra öarna attraktiva för markhäckande fåglar och strandängsfåglar.

Löpande skötsel

- Löpande betes- och slåtterhävd av arrendatorer på privat, statligt och kommunalt ägd mark. Betesdriften bör om möjligt förekomma ända ut i strandkanten och bör ske så att all vegetation är väl avbetad vid vegetationsperiodens slut. Enstaka år kan vattensituationen omöjliggöra både slåtter och bete. Med hänsyn till fågellivet är det önskvärt om slåtter ej bedrivs före den 1 juli. Vid slåtter bör skärande eller klippande slåtterredskap användas och höet fraktas bort från Natura 2000-området.
- Löpande genomföra återkommande röjning av från omkringliggande marker invandrande buskar och träd.

- Störningar av det rörliga friluftslivet minimeras i första hand genom fortsatt tillämpning av olika mjukstyrningsprinciper (ex. viss utläggning och uppskyllning av vandringsstråk, frivilliga överenskommelser med fiskevårdsområdet om fiskefria zoner, utarbetande och ajourföring av underlag för olika entreprenörers och organisationers resmålsplanering). Ytterligare tillträdesförbud kan i framtiden bli aktuella i delar av området som i dagsläget inte har detta.
- Eventuella åtgärder för att skydda markhäckande fåglars bon från tramp, äggpredatorer och borövre kan behöva göras löpande. Exempel på åtgärder kan vara användandet av elstängsel, skyddsburar och skydds jakt. Se de artspecifika beskrivningar för information om vilka arter som är extra utsatta för trampsador och denna typ av predation.
- Området bör vid behov städas på ilandflutet skräp. Det är viktigt att undvika att detta varken görs under häckningssäsongen eller när fåglarna etablerar revir. Förlorade fiskeredskap, s k spökgarn, bör regelbundet lokaliseras och insamlas.
- Uppföljning av vattenkvalitet bör ske regelbundet.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Arter enligt fågeldirektivet

Fisktärna, *Sterna hirundo* - A193

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. Födan består av småfisk, t.ex. spigg, abborre och tobis. Arten är en opportunist som kan utnyttja människoskapade miljöer, t.ex. platta grustak vid kusten för att häcka.

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 1-5 km².

För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden. Framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna.

Fisktärna häckar i maj-juli på ostörda kuster och öar. Under senare år har antalet häckande fisktärnor minskat i Skåne, men i Tosteberga-Ängholmarna finns fortfarande en av Skånes största förekomster.

Artens nationella bestånd har haft en stark positiv ökning under de senaste 30 åren och är därför ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Fisktärnans livsmiljö med ostörda öar och kuster och närheten till rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att fisktärnans behov av häckning och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Båttrafik och friluftsliv kan medföra störningar under häckning. Ohävd och igenväxning kan, som för flera andra liknande arter i området, leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Rovdjur, som t ex mink, kan leda till att kolonier försvinner. Etablering av vindkraftverk eller andra anläggningar kan vara ett hot. Tramp från betesdjur kan störa eller förstöra tärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

I häckningsmiljöerna bör mänskliga aktiviteter begränsas, t ex genom införande av tillträdesförbud, ridning, kite- och vindsurfning där sådana inte redan finns.

I områden med förekomst av mink och häckning av fisktärna bör utökad minkjakt i syfte att skapa en minkfri skyddzon genomföras. Användandet av elstängsel och skyddsburar kan också övervägas som metoder för att skydda artens häckningsplatser från äggpredation av däggdjur och kråkfåglar. Åtgärder för att förhindra trampsador från betesdjur bör övervägas.

Havsörn, *Haliaeetus albicilla* - A075

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, och vattenmagasin).

Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor.

De bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år.

Arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att havsörnen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Havsörnens livsmiljö i anslutning till vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att havsörnens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Det finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedel påverkar organismerna i havsmiljön. Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc.

Ökad tillgänglighet och störningar vid bona (nya skogsbilvägar och andra vägar, fler fritidsbåtar, ökat friluftsliv, etc.). Illegal förföljelse som fortfarande förekommer. Ett högst tänkbart framtida hot är bristen på lämpligt boträd.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Boplatser för havsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande. Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet ske närmare än 500 m från boplatserna. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare än 500 m. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 m runt boplatserna lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpligt boträd för kommande generationer av havsörnar behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan idag.

Kentsk tärna, *Sterna sandivicensis* - A191

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den Kentska tärnan är en utpräglad fiskätare och de kan flyga långa sträckor i jakt på rika fiskevatten.

Arten häckar i området under början av maj - juni i stora kolonier. Den häckar enbart i havsmiljö med grunda bottnar där det finns god tillgång på fisk. Störningsfria häckningsplatser, främst på mindre öar, men även på större sandrevlar och liknande mera kustnära miljöer, behövs också för att arten ska häcka. Den väljer ofta boplatser tillsammans med skrattnås. Ungfågeln blir flygga i slutet av juli, och då upplöses kolonierna. Flyttningen söderut börjar i september, men kan pågå till en bra bit in i november. De återvänder till Skåne i slutet av mars - början av april.

Den Kentska tärnan har under de senaste åren visat kraftigt vikande bestånd längs de svenska kusterna, och därför är arten rödlistad som sårbar (VU). Arten anses vara kräsen i sitt val av häckningsplats, och bristen på passande miljöer för kolonierna är antagligen orsaken till den kraftiga minskningen.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Den Kentska tärnans livsmiljö med mindre öar och skär och närheten till rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att den Kentska tärnans behov av häckning och föda tillgodoses. Skrattnåskolonier i anslutning till den Kentska tärnans kolonier ska skyddas.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv (inklusive sportfiske) kan hota artens häckning. Arten är mycket känslig och det finns exempel på att ett enda besök under häckningstid gjort att fåglarna övergett kolonin. Förekomst av mink eller andra rovdjur kan också göra att kolonier försvinner. Arten är en av många arter i området där ohävd och igenväxning kan leda till att för arten viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljö och etablering av vindkraftverk kan också vara hot mot arten population i området. Tramp från betesdjur kan störa eller förstöra tärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Röjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer. Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex tillträdesförbud eller andra begränsningar av friluftslivet där sådana inte redan finns. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång kan på sikt behövas. Åtgärder för att förhindra trampskador från betesdjur bör övervägas.

Mellanskarv, *Phalacrocorax carbo sinensis* - A391 (underart till storskarv)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Mellanskarven är en underart till storskarven, och skiljer sig inte nämnvärt från storskarvens ekologiska behov.

Arten häckar och uppehåller sig vid såväl kusten som i sjöar oftast på grunt vatten. Arten är en utpräglad fiskätare men också generalist och opportunist, dvs. den äter de flesta förekommande arter inom ett rimligt storleksintervall. Vid sjöar är de vanligaste bytena mört, gärs och abborre, och vid kusten föredras sill (strömming), tånglake, mört och abborre.

Skarv häckar ofta i kolonier på öar och skär. Boet byggs helst i träd, men kan ibland hittas på marken eller i buskar. Skarvens häckningsperiod är förhållandevis lång. Äggen läggs någon gång under perioden april – juni, och ruvas i en månad. Det tar sedan ytterligare ca. 50 dagar innan ungarna kan flyga. Merparten av individerna i Sverige flyttar söderut över vintern, men det finns en betydande del individer som övervintrar i Skåne.

Skarven har traditionellt haft ett dåligt förhållande med människan. Förr ansågs fågeln vara ett dåligt omen och en allvarlig konkurrent om fisken. Den förföljdes därför hårt och utrotades från Sverige i slutet av 1800-talet eller i början av 1900-talet. Först på 1940-talet återetablerade sig arten i Sverige, och populationen har sedan 1980-talet både ökat och spridit sig. Nuförtiden ogillas skarven ofta pga. den stora skada på träd och vegetation som de stora kolonierna orsakar under häckningsperioden (s.k. skarvöar). Vegetationen återhämtar sig dock när kolonin så småningom lämnar ön. Skarven fredades från allmän jakt i samband med EU-inträdet 1995.

Arten är ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta och övervintra i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Mellanskarvens livsmiljö med mindre öar, skär och rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att mellanskarvens behov av skydd och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Det hot som är särskilt relevant för skarven är de konflikter som ofta finns med människan. Dessa konflikter kan resultera i olaga jakt, förstörelse av häckningsplatser, mm.

Eftersom skarvens huvudsakliga föda är fisk är den också speciellt utsatt för ansamling av miljögifter under längre tid från dessa.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Tillträdesförbud där sådana inte redan finns på de öar och skär som hyser skarvkolonier kan skydda artens häckningsmiljöer från mänsklig störning. Vid Tosteberga-Ängholmarna finns inga skarvkolonier. Åtgärder som kan begränsa konflikten som finns mellan skarv och fiskenäringen, t.ex. framtagandet/ användandet av skarvtåliga fiskeredskap, bör gynnas.

Salskrake, *Mergellus albellus* - A068

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Salskraken häckar i gamla spillkråkehål, i holkar eller i ihåliga stubbar. Boplatsen kan ligga ganska långt från vatten. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. Arten bosätter sig vanligen vid älvsel och avor samt i sjö- och tjärnrika områden. De vistas ofta i skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Myrflarkar utnyttjas regelmässigt under ungarnas uppväxttid. Övervintringen sker främst längs grunda kustområden, men även i större isfria sjöar. Under häckningen uppehåller sig salskraken inom ett relativt begränsat område kring boplatsen (storleksordning 25 km²).

Arten är ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta rasta i området och förekomma i livskraftiga populationer. Det ska finnas förutsättningar för arten att häcka i området. Dess utbredningsområde ska inte minska. Salskrakens livsmiljö med grunda kustområden med rik födotillgång ska finnas kvar eller öka sin areal så att salskrakens behov av rastplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Salskraken övervintrar ofta i hamnar och liknande områden, vilket medför risk för giftexponering och oljeskador. Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis litet antal ställen kan föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten. Med ökande friluftsliv, kan speciellt kanotning och fritidsfiske lokalt vara ett störmingsmoment under perioden då ungarna är små. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nytillskottet är mycket begränsat.

Mård, gädda och framför allt mink är allvarliga predatorer på salskraken. I artens centrala utbredningsområde i Sibirien är oljeexploateringen med dess föroreningar samt allmän miljöförstörelse ett allvarligt hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga artspecifika bevarandeåtgärder bedöms för närvarande krävas.

Silvertärna, *Sterna paradiseaea* – A194

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten kräver tillgång på fiskrika, grunda kustområden och störningsfria häckningsplatser. Silvertärnor jagar främst småfisk, men äter även insekter och deras larver.

Arten kan häcka i många olika akvatiska och limniska miljöer, men i Skåne häckar arten främst vid havskusten på skär, revlar eller någon av de små och fåtaliga kustnära öarna. Silvertärnorna häckar i maj - juli. De börjar sedan sin flytt söderut redan i juli - första veckan i augusti, och återvänder till Sverige i april – början av maj nästkommande år.

Arten är ej rödlistad. Artens population har under de senaste 30 åren ökat starkt.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Silvertärnans livsmiljö med mindre skär, öar och sand- och grusrevlar och rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att silvertärnans behov av häckningsplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv är ett särskilt relevant hot mot artens häckning. Precis som för flera andra arter som lever i samma miljö är ohävd och igenväxning ett stort problem som leder till att viktiga häckningsplatser försvinner. Också en stor förekomst av mindre fyrfota predatorer (speciellt mink) har visat sig ha en negativ inverkan på silvertärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex tillträdesförbud eller andra begränsningar av friluftslivet där sådana inte redan finns. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Røjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer kan bli aktuellt. I områden med förekomst av mink och häckning av silvertärna bör utökad minkjakt i syfte att skapa en minkfri skyddzon genomföras. Användandet av elstängsel och skyddsburar kan också övervägas som metoder för att skydda artens häckningsplatser från äggpredation av däggdjur och kråkfåglar. Åtgärder för att förhindra trampskador från betesdjur bör övervägas.

Skräntärna, *Sterna caspia* – A190

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skräntärna förekommer lokalt vid kust eller skärgård i nordöstra Skåne. Den häckar på mindre skär, öar och grusrevlar, antingen solitärt, några få par tillsammans eller i större kolonier. Arten är kräsen när det gäller boplatser och kan häcka på samma boplatser under flera generationer. Skräntärnan är uteslutande fiskätare och fångar huvudsakligen mört och abborre, men ibland också sill (strömning). De flyger ofta långa sträckor för att fiska.

Äggkullen på 1 – 3 ägg läggs i maj i en uppkrafsad grund grop på marken. Misslyckas häckningen kan en ny häckning påbörjas samma säsong. Äggen ruvas 20 – 22 dygn och ungarna blir flygfärdiga efter 30 – 35 dygns ålder. Vid 50 – 60 dygns ålder flyttar hela familjen till någon större insjö. Där stannar de några veckor innan de i början av augusti flyttar söderut inför vintern.

Arten har tidigare varit rödlistad som sårbar (VU) pga. av en påtaglig populationsminskning, men omklassades 2015 till nära hotad (NT) eftersom populationstrenden under senare år har stabiliserats.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Skräntärnans livsmiljö med mindre skär, öar och grusrevlar och rika fisklokaler ska finnas kvar eller öka sin areal så att skräntärnans behov av häckningsplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Skräntärnan är extra känslig för störningar under ruvningstiden och kan överge sin häckplats om den blir störd. Precis som för flera andra arter som lever i samma miljö är ohävd och igenväxning ett stort problem som leder till att viktiga häckningsplatser försvinner. Också förekomsten av mink har visat sig ödesdigert för skräntärnornas häckning. Tramp från betesdjur kan störa eller förstöra tärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex tillträdesförbud eller andra begränsningar av friluftslivet där sådana inte redan finns. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Røjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer kan bli aktuellt. I områden med förekomst av mink och häckning av skräntärna bör utökad minkjakt i syfte att skapa en minkfri skyddzon genomföras. Användandet av elstängsel och skyddsburar kan också övervägas som metoder för att skydda artens häckningsplatser från äggpredation av däggdjur och kråkfåglar. Åtgärder för att förhindra trampsador från betesdjur bör övervägas.

Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta* - A132

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläckan är starkt knuten till långgrunda havsstränder och öppna miljöer intill havet. Den söker föda på grunt vatten, och fågeln är specialiserad på att fånga havsborstmaskar i strandvattnets dyskikt.

Skärfläcka häckar i området under april-juli och kräver häckningsplatser i form av stora områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar längs flacka kuster. Arten kräver relativt stora områden och de bästa lokalerna ska omgärdas av öppna välhävdade strandängar. Boet läggs mycket nära vattenlinjen, t ex på låglänta strandängar, i tångvallar eller på revlar. Häckar i kolonier.

Inlandshäckningar förekommer men är sällsynta. Skärfläckan flyttar från häckningsplatserna i juli – början av september, och de återvänder i mars – april nästkommande år.

Arten är i dagsläget inte rödlistad. Den nationella populationen har under de senaste 30 åren ökat.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att skärfläckan ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Skärfläckans livsmiljö bestående av långgrunda havsstränder och strandnära öppna miljöer, främst välhävdade strandängar, ska finnas kvar eller öka sin areal så att skärfläckans behov av häckningsplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Skärfläcka är mycket känslig för störning under häckningsperioden, och därför är störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv allvarliga hot. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Röjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer. Strandnära vattensamlingar ska bibehållas och området kring dem betas. Tillträdesförbud och/eller andra begränsningar av friluftslivet bör råda under häckningstid. Öppna leder/stigar bör ej passera närmare än 500 m från häckningslokalen.

Småtärna, *Sterna albifrons* - A195

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småtärnan är strikt bunden till långgrunda strandområden och jagar i regel patrullerande utanför strandlinjen. Fågeln behöver föda i form av småfisk och större kräftdjur.

Småtärna häckar under maj-juli. Den häckar på vegetationsfri mark på kala sandstränder och låga sandrevlar i antingen stora kolonier eller solitärt. Äggen ruvas i 20 dygn och ungarnas uppväxttid är knappa 3 tre veckor. Misslyckas häckningen tidigt kan ett nytt försök göras. I Sverige blir säsongens sista fåglar ofta inte flygga förrän i början av augusti. I juli – augusti flyttar småtärnan söderut mot västra Afrika. Den återkommer till Sverige i slutet av april – maj.

Arten är rödlistad som sårbar (VU).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att småtärnan ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Småtärnans livsmiljö bestående av kala sandstränder, låga sandrevlar och långgrunda strandområden ska finnas kvar eller öka sin areal så att småtärnans behov av häckningsplatser och föda tillgodoses.

Artspecifika hot

Störning i form av badturism, sportfiske och annat rörligt friluftsliv drabbar fåglarnas häckning negativt. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön kan på sikt skada populationens reproduktiv och överlevnadschanser. Ohävd och igenväxning är viktiga orsaker till att viktiga häckningsplatser försvinner. Tramp från betesdjur kan störa eller förstöra tärnornas häckning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Är som många andra arter beroende av röjning eller hävd för att förhindra igenväxning i viktiga häckningsmiljöer. Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex tillträdesförbud eller andra begränsningar av friluftslivet där sådana inte redan finns. Anläggning av nya häckningslokaler i form av konstgjorda öar och revlar kan vara aktuellt att pröva lokalt. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång kan bli aktuellt för att långsiktigt förbättra artens framtidsutsikter. Åtgärder för att förhindra trampskador från betesdjur bör övervägas.

Sydlig kärrsnäppa, *Calidris alpina schinzii* – A446

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den sydliga kärrsnäppan är knuten till öppna och blöta gräsmarker, och i Sverige häckar den numera nästan enbart på betade havsstrandängar. Vegetationen får helst inte bli högre än 10 – 20 cm och närheten till vatten och dyiga stränder är ett huvudkrav. En optimal häckningsmiljö består av en hävdad, flack strandäng med variation i vegetationshöjd, med både väl avbetade områden som områden där fjolårsgräset finns kvar i låga tuvor. De flesta bon påträffas på torrt underlag i 5 – 15 cm hög vegetation, ofta i fjolårsgräs. Misslyckas häckningen tidigt på säsongen kan ett nytt försök göras. Sydlig kärrsnäppa är vid häckning revirhävande.

Födan utgörs av havsborstmagar, små kräftdjur, mollusker och insektslarver. Ungarna äter mest vuxna insekter som myggor, harkrankar och skalbaggar.

Häckningen påbörjas i april, och efter att ungarna blivit flygga i slutet av juni överges häckningsplatserna. Övriga delar av året tillbringar fåglarna i marin miljö på långgrunda och dyiga stränder, och då ofta i stora sociala grupper på ibland tusentals fåglar.

I Sverige har populationen av sydlig kärrsnäppa minskat kraftigt under 2000-talet. Arten är rödlistad som akut hotad (CR).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att sydlig kärrsnäppa ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Den sydliga kärrsnäppans livsmiljö bestående av hävdade strandängar med kort och varierande vegetation och långgrunda och dyiga stränder ska finnas kvar eller öka sin areal så att den sydliga kärrsnäppans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses. Eftersom den sydliga kärrsnäppan är en så pass hotad art ska dennes behov prioriteras i situationer där en konflikt uppstår med andra arters skötselbehov.

Artspecifika hot

Populationen av sydlig kärrsnäppa är idag fragmenterad. Eftersom populationsantalet har minskat kraftigt under senare år riskerar fragmenteringen att orsaka inavelsproblem i flera områden. Inavel har redan konstaterats som ett problem i de mest utsatta häckningsområdena.

Störning från t.ex. betesdjur som trampar sönder bona vid tidigt betesutsläpp drabbar häckningen negativt på platser där häckning sker på beteshävdade ytor.

Äggpredation från framförallt fyrfota predatorer, t.ex. mink, och kråkfåglar är ett stort problem, speciellt på lokaler med en liten population häckande fåglar.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda bona och ungar från främst fyrfota predatorer genom att t.ex. uppföra elstängsel och skyddsburar. För att minska predationen från rovfåglar och kråkfåglar kan träd och buskar i anslutning till den sydliga kärrsnäppans livsmiljö tas bort för att minska utbudet av bo- och spaningsplatser för t.ex. kråka. Holkar för t.ex. tornfalk ska inte sättas upp i närheten av miljöer där sydlig kärrsnäppa finns. Viss jakt på kråkfåglar och fyrfota predatorer, t.ex. mink, kan få förekomma vid behov.

För att undvika trampskador från betesdjur bör betesdjuren lämpligen släppas ut först efter 1 juni. Hävd tillåts ske ända ut i strandkanten så att uppslag av vass och annan hög vegetation förhindras.

Sångsvan, *Cygnus cygnus* - A038

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Arten har ökat nästan explosionsartat efter början av 1900-talet, då den närmade sig utrotning på grund av bl.a. jakt.

Den sydsvenska populationen (i Skåne från 1940-talet) härstammar sannolikt delvis från svanar som släppts ut från djurparker och fågeldammar. Ej rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att sångsvanen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Sångsvanens livsmiljö med grunda vegetationsrika vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att sångsvanens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ingen hotbild finns för närvarande.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av sångsvanar och andra andfåglar. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra svanarna, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Trädlärka, *Lullula arborea* – A246

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Trädlärkan häckar i torr och öppen skogsmark, ofta i anslutning till gläntor och odlingar, på sandig eller bergig hedmark, på hedartade hyggen med frötallar samt vid gamla grustäcker. Fågeln häckar på marken i cirka 2 veckor fr.o.m. april. Det är inte ovanligt att trädlärkan får två kullar under samma år; den första i april och den andra i juni. Födan består mest av insekter men även frön förekommer.

Trädlärkan är en flyttfågel som återvänder till Sverige i mars – april och flyttar söderut i slutet av september – oktober.

Trädlärkan är i dagsläget inte rödlistad. Beståndet har i 30 år ökat med 100 – 200 %, men trenden har stabiliserats under de senaste 10 åren.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att trädlärkan ska fortsätta häcka i området och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Trädlärkans livsmiljö bestående av torr och öppen skogsmark, hedmarker och hedartade hyggen med frötallar ska finnas kvar eller öka sin areal så att trädlärkans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Att arten vid en eventuell andra häckning häckar sent gör att den kan vara känslig för störning, t.ex. från nötkreatur, så sent som i juni.

Igenväxning och igenplantering av artens livsmiljöer är stora hot för artens fortlevnad.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga artspecifika bevarandeåtgärder bedöms för närvarande krävas utöver sådana generella åtgärder som förhindrar att artens livsmiljöer växer igen.

Törnskata, *Lanius collurio* – A338

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Häckningsplatserna utgörs av öppna mosaikartade marker med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna kräver god tillgång till attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. Vid häckning bildar fågelparen revir, och boet byggs i lämpliga buskar med en höjd på ca 0,5 – 2 m. Vid mänsklig störning kan arten under äggläggning överge boet, och bopredation är en vanlig orsak till att häckning misslyckas (30 – 50 % av alla bon predatoras). Födan utgörs huvudsakligen av stora insekter, men sällsynt även smågnagare och småfåglar. Arten övervintrar i södra Afrika. Törnskata är i dagsläget inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att törnskata ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Törnskatans livsmiljö för födosök med insektsrika, blomrika och omväxlande gräsmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses. I livsmiljön ska det också finnas buskar som lämpar sig väl för arten att häcka i.

Artspecifika hot

Ett indirekt hot mot törnskatan är brist på blommande växter. En hög artdiversitet och stor mängd av blommande växter är kopplat till rik insektsförekomst, vilket är en nödvändighet för att törnskatan ska kunna genomföra lyckade häckningar.

Närliggande kråkfågelkolonier har en stark negativ inverkan på törnskatans häckning. Kråkfåglar plundrar ofta törnskatans bon, och som ett resultat av detta är det inte ovanligt att törnskator väljer bort lämpliga bon om det finns mycket kråkfåglar i närheten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Vid fortsatt eller återupptagen hävd och röjning ska en del buskar, ex. hagtorn, slån och nypon, som fungerar som häckningsplatser, sparas.

Vitkindad gås, *Branta leucopsis*- A045

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Den vitkindade gåsen häckar på små, flacka öar där den är skyddad från marklevande rovdjur. Arten fordrar stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten.

Vitkindad gås är i dagsläget inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att vitkindad gås ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Den vitkindade gåsens livsmiljö ska finnas kvar så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Nya häckningslokaler har påträffats kontinuerligt de senaste 20 åren. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser starka häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga artspecifika bevarandeåtgärder bedöms för närvarande krävas.

Referenser

- Artfakta, ArtDatabanken, <http://artfakta.artdatabanken.se/>. Besökt 16-20/1 2017.
- Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdverket förlag.
- Flodin, L-Å & Larsson, M & Ottvall. 2010. Åtgärdsprogram för sydlig kärrsnäppa 2010-2014. Naturvårdsverket. ISBN 978-91-620-6388-7.
- Olofsson, Patrik. 2017-02-17. Mail till Marie Björkander på Länsstyrelsen angående tillståndet för skräntärna och öarna utanför Tostebergakusten.
- Rödlistade arter i Sverige 2015, 2015. ArtDatabanken SLU, ISBN: 978-91-87853-10-4.
- Waldemarsson, Nils. 2016. Rapport avseende begränsad inventering av häckfåglar i nordöstra Skånes skärgård under 2016. Nordöstra Skånes Fågelklubb, Nedre Helgeåns Fågelstation.

Upprättad av Länsstyrelsen i Skåne län

Planförfattare: Ken Lundborg

Senast reviderad 2017-11-02 av Joel Jansson

Bevarandeplanen för Tosteberga-Ängholmarna

Natura 2000-området Tosteberga-Ängholmarna i Bromölla kommun och Kristianstads kommun har som syfte att bevara det värdefulla fågellivet som är knutet till de hävdade öppna strandängarna, de små öarna och skären och de fiskrika och långgrunda marina miljöerna.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas fåglar i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de tre kriterierna populationsutveckling och utbredningsområde för fågelarterna samt deras livsmiljöer. Bevarandeplanen innehåller också beskrivning av området, beskrivningar av alla utpekade fågelarter, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus, vad som kan påverka Natura 2000-området negativt samt vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane